

Kənd kitabxanası

Taleyi, təxminən, kənd müəlliminin taleyi kimidir: öyrədir, yetiştirir, bir də görür ki, şəhər alıb apardı. İndi isə öyrətməyi də yoxdur, yaşlanıb və gələcəyi nisbətən dumanlıdır...

“Elmi-mədəni ictimaiyyət” dediyimiz təbəqənin bir çox nümayəndələrinin yolu bu və ya digər formada kənd kitabxanasından keçməmiş deyil. Sovet hökuməti kiril əlifbasını tətbiq edib, ona uyğun kitabxanasını da “ümmət”inin xidmətinə verdi. İndi həmin kitablar ya kiflənir, ya da “ölü can” kimi makulaturaya verilir...

Görəsən, ötən əsr boyu kirildə yaratdığımız, “yazıb-pozduğumuz” və tərcümə etdiyimiz irs tam şəkildə latın qrafikasına çevrilibmi? Belə bir statistika maraqlı olardı... Çünki, “Mədəniyyət - 2040” konsepsiyasında kitabxana məsələsinə yanaşma çox dəqiqdir: “Kitabxana sistemində nəticələrə hesablanmış yeni idarəetmə və maliyyələşdirmə modellərinin yaradılması, infrastrukturun təkmilləşdirilməsi və xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması...”

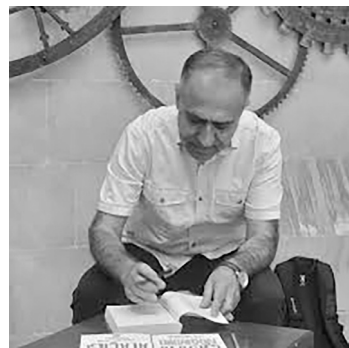
Konsepsiya kitabxanaları ləğv etməyin deyil, təkmilləşdirməyin xeyrinədir. Təcrübə göstərir ki, kənd kitabxanası kəndin ümumi inkişafı ilə birbaşa bağlıdır. Yəqin ki, yaşğmalar da bu cür olacaq. Lakin hələ də fəaliyyət göstərən və ya yenidən təşkil edilən kənd kitabxanaları varsa, oralarda nə baş verəcək?

Əlbəttə ki, infrastruktur smart/elektron sistemə uyğunlaşdıqca, kitabxanaların da yaşamaq şansı artacaq.

Müasir dövrdə kənd kitabxanalarının modernləşdirilməsi onların yerli sakinlər və ehtimal ediləcək turistlər üçün rəqəmsal texnologiyalarla təmin edilməsidir. Üstəlik, hər bir kitabxananın məlumat bazasının zənginləşdirilməsi insanların fasiləsiz təhsilə çıxışının təmin edilməsi, çoxfunksiyalı mədəniyyət və təhsil mərkəzlərinə çevrilə bilməsidir. Məsələn, kənd kitabxanası həm də ünsiyyət (daha çox kommunikasiya) üçün, çayxanadan daha münasib məkana çevrilə bilərmi? Yəqin, çevrilə bilər. Bir halda ki, funksiyası çayxanayı əvəzləmək, yox etmək olmasın...

Görəsən, bizim kənd kitabxanalarında rəqəmsal savadlılığın təmin edilməsinə ehtiyac qalacaqmı? Hər bir kitabxananın ərazisini zonalara - məsələn, uşaq, yaxud multimedia zonasına bölsək, nə baş verəcək? Kitabxanayı icma görüşləri, müzakirələr üçün uyğun bir məkana çevirə bilərikmi? Qlobal rəqəmsal kitabxana resursları ilə birləşdirmək necə, mümkün olarmı?

Bütün bu suallara cavab o qədər yaxındadır ki, sadəcə yanaşmanı dəyişməklə uğurlu nəticələr əldə etmək reallıqdır. Avropada kənd (ucqar) informasiya mərkəzlərinin inkişafı və bu ərazilərdə xidmət göstərmək üçün mobil kitabxanalardan (təkərli kitab və sair) aktiv istifadə edilir. Bizdə isə keçmişdə, inkişaf zəncirindəki qırılmalar nəzərə alınmasa və bu boşluq tam şəkildə doldurulmasa, yeni kitabxanaların çayxanayı əvəzləməyə başlayacağı ehtimalı

Məqsəd Nur

var. Halbuki çayxanalardan imtina etmək heç də mədəniləşmək və ya maariflənmək hesab edilməməlidir. Yeni kənd kitabxanaları fasiləsiz təhsil və kommunikasiya məqsədli qurulsa, nə etnoqrafik dəyərlərə, nə də yerli icma mədəniyyətinə mənfi təsir göstərər.

Beynəlxalq Kitabxana Assosiasiyaları Federasiyasının məlumatına görə, dünyada 569.600-dən çox kitabxana var. Bunlardan 440.000-dən çoxu Avropada, 125.000-dən çoxu isə Şimali Amerikadadır.

Əlbəttə, statistika mühümdür, lakin müasir dövrün gələcək üçün əsas göstəriciliyi daha çox funksionallıq olacaq. Kitabxana yoxdursa, gələcək də dumanlıdır. Məktəb nə qədər mühümdürsə, kənd kitabxanası da o qədər, təhsilin, gələcək inkişafın təməlidir - öyrədicidir. Əgər sizin kənddə ünsiyyət qurmağa kimsə uyğun kimsə, nə isə yoxdursa, kənd kitabxanası həm yaxın dost, sırdaş, həm də müəllim ola bilər. Bir də baxıb görərsən ki, ucqar bir kənddən heç vaxt kənara çıxmaq istəməyən uşaq kitabxananın balaca otağında müaliə edib öyrənə-öyrənə, məsələn, dahi bir şahmatçıya çevrildi. Niyə də olmasın, axı dünya insan, fərd mərkəzli olmağa çalışır...